

AVELLAN, JOHAN HENRIK

**Minne af en gammal brunnsgäst, regements
pastoren Jonas Monselius. Uppläst för
sällskapet vid Kuppis helso-källa den 17 julii
1816 af Joh. Henr. Avellan. Åbo, 1816. Tryckt
hos J.C. Frenckell & son.**

Åbo
1816

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!



Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Ex. A

e/

Finland
Biogr.
(Bn)

1700-1829

MINNE
AF
EN GAMMAL BRUNNSGÄST,
REGEMENTS PASTOREN
JONAS MONSELIUS.

Uppläst för Sällskapet vid Kuppis Helso-
Källa den 17 Julii 1816

AF
JOH. HENR. AVELLAN.

Åbo, 1816.
Tryckt hos J. C. FRENCKELL & Son.



Ånmodad af den Läkare som, nu äroven själv
med oss delade närvarande Guldens vä-
görighet, har Styrelsen af denna Brunnssäll-
ning sig anförmod, inlämnar jag mig på detta
rum, om icke för att upplysa, dock för att
så godt förstås och tillfälle medgifva, ämnar
sone antyda en förbindelse den sakom de fleste
af närvarande Brunnssällskap utgåna sig äga
emot minnet af en bortgångne, som i detta rum
och dess angärningar länge var ställd för den
sälla Sällskapsfästans och det oskylldiga skär-
tet, hvilka för Brunnsgäster äro kända för
quadrängliga som minnet och tillvandra i be-
rättningen de begagna





Anmodad af den Läkare som, nu äfven sjelf med oss delande härvarande helsovattens välgörighet, har Styrelsen af denna brunnsinrättning sig anförtrodd, infinner jag mig på detta rum, om icke för att uppfylla, dock för att, så godt förmåga och tillfälle medgifva, åtminstone antyda en förbindelse den säkert de fleste af närvarande brunnssälskap erkänna sig äga emot minnet af en bortgången, som i detta hus och dess angränsningar länge var själen för den stilla Sällskapsglädjen och det oskyldiga skämtet, hvilka för brunnsgäster äro kanske lika öumbärliga som mineralen och luftsyran i helsovattnet de begagna.

Hvem som ibland oss kände den man jag härigenom vill utmärka, hvem som ger akt på sin saknad, då han vid sitt tidiga morgonbesök vid vår helsokälla, icke mera möter den lef-

nadsvisse åldriges glada blick, icke mera hör de skämtsamma infällen, hvarmed han gaf mången bland oss talande bevis huru en dygdigt klok vandel kan äfven åt lifvets aftonstunder, åt ålderdomen bibehålla och bevara den märkbara, men alltid lugna glädje, som utgör menniskolifvets varaktigaste och tvifvelsutän sannaste sällhet. Hvem som bland oss, säger jag, kände denne nu af vårt sällskap allmänt saknade hedersman, kan icke misstaga sig om hvem jag menar. Minnet — icke blott såsom erinringsförmåga, — utan minnet lifvadt af hjertats skönaste känslor, af aktningen, af vänskapen, af tacksamheten, leder oss, om icke just mangrannt alla, likväl vida vägnar de fleste, att ifrån det framflutna för några ögnablick i vår inbillning för oss återställa framlidne *Regements Pastoren* JONAS MONSELIUS. Han ägde, vi vete det alle, ett namn utan vingar, aldrig af ryktets hundrade munnar upprepadt på jordens åtskilda, aflägsna trakter, och aldrig inhugget på de ärestoder man uppreser till minnesvårdar åt handlingar som, likt ljungelden, oftare förvåna eller uppskräma, än lugna och förlyckliga jordens invånare. Han var belåten med den vanligare människans mindre af-

unds-

undsvärda, men ej mindre önskansvärda lott, att inom sin hembygd hos alla efterlevande som kände honom och det förhållande hvori han stod till dem, lemna kvar efter sig *minnen* dem ingen grafstickel ristat, men hvilka dock äro lika varaktiga som människosjälens hugkomst af de band hvarmed hon på jorden varit fästad vid sammanlefnaden och hela dess sällhet. Sålunda står han ännu, ej blott såsom människa, utan ock såsom medborgare, som embetsman och religionslärare, som umgängesman, som vän, som Make, som Far, uppteknad, väl icke på marmorn, men — o! hvilken skönare plats — i de hjertan, hvilka i lifvets nämde vigtiga förhållanden alla gemensamt, fast på olika sätt och i olika grad, fylldes af uppbyggelse, af nöje och njutning under sammanvistelsen med honom.

Att göra en samlad tekning af de upphöj-
dare drag hvarigenom han, kanhända framför
många af sina samlevande, i alla dessa afseend-
den utmärkte sig, vore att försöka ett loftal,
hvilket skulle blifva den aflidnes minne lika li-
tet värdigt, som försöket deraf vore ej endast
för min förmåga, utan ock för mitt närvarande

åtagande mindre väl beräknadt. Mitt ändamål är derföre nu blott, att med förbigående af framlidne Regements Pastoren MONSELI så väl särskilta lefnadsskiften, som viktigare personliga förtjenster, endast försöka en kort och flyktig tekning af honom såsom gäst vid denna helso-källa derur han icke mera med oss, såsom de förflutna åren, öser ny helsa och nya krafter, till förlängd lifstid:

Ty den stråten han gick från hvilken man ej kommer åter, gick till den ljusfulla dag som natten aldrig förjagar, till den lyckliga nejd af dödliga ögon ej skådad, men med strålen från hoppets ej slocknande stjärna förkunnad der allt är helsa och lif och kraft och evinnerlig ungdom.

Men — den saknade — betraktom honom, sådan han var här ibland oss, då han med oss hemtade af det förgängliga lifvets helsövatten — betraktom honom här, — och hans lemnade efterdöme skall kanske blifva oss nyttigt, om icke just för att likt honom till åttatio år uttänja vår lefnadsbana — men likväl, för att deraf samla reglor som, då de efterföljas, kunna bidraga så väl till
båt.

båtnad för vår helsa och vår egen tillfredsställelse, som till våra medgästers deltagande förnöjelse. Dock, äfven vid detta sålunda inskränkta företag möter genast ett inkast, som säkert faller mången af närvarande sällskap i tanken, och som också jag måste göra mig. Nemligen: den bortgångne, hvars minnesbegängelse, såsom brunnsgäst, vi i dag fire, gaf icke endast en eller annan gång genom sina här lemnade efterdömen anledning till en tacksam hugkomst hos dem som på denna ort nu efter honom söka källan och helsan; utan i hela fyratiosex år, det vill säga, längre än de fleste af oss räkna vår lefnadstid, gjorde han sig hvarje sommar gagn af helsovattnet, utan att sjelf ens ana, hvilka anspråk han äfven derigenom gjorde sig hos andra. Under denna långa tid gick han således öfver ifrån ungdomen till mannaåren, och dem igenom, till och igenom den trögare banan af ålderdomen, och under dessa hans lefnadsskiften måste hans sätt att vara, hans sätt att lefva, hans sätt att behaga, — ja också att misshaga — allt hos honom, hemma och i sällskap, vid bordet och vid källan, allt måste hos honom, den förgänglige, hafva undergått förgänglighetens

tens allmänna lott: *förändring*. Det vore derföre ej utan sin nytta, och det skulle tvifvelsutan medföra nöje, att, för upptäckande af olikheter i likheten, kunna, de särskilta åldersskiftena igenom, med uppmärksamheten åtfölja vår saknade brunnsgäst.

En tekning af den af oss icke sedde trettiofyraårige MONSELIUS vid denna brunn, jemförd med den sjuttio- eller sjuttionioårige med hvilken de fleste af oss här tillbragt många stunder af både sköna, och äfven mulna sommar-morgnar, skulle leda oss till betraktelser lika roande och angenäma, som vackra och uppbyggliga. Men till denna tekning kan jag icke ens lemna grunddragen, och ej har jag förnummit någon i vårt sällskap deraf äga ett aftryck hvar af jag kunnat låna dem. Det blir således till hvars och ens egen inbillningskraft öfverlåtit, att föreställa sig hvad likhet eller olikhet vår i sin ålderdom af oss väl kände brunnsgäst hade med sig sjelf här, i sin af oss alldeles okände ungdom. Då gaf — detta låter åtminstone tänka sig både möjligt och sannolikt — den unga ännu ej nötta lifskraften hos honom, åt rörelserna en liflighet, åt ögat en eld, åt snil.

snillet en viss sprittning, som i lek och i allvar, i glädjens och satirens skämt, i sjelfva vishetens begrundningar insmög ungdomsbehagets otillärda, oemotståndeliga tjuvningskraft.

Sjelfva hans ordningsanda, då än mindre van att betrakta sig sjelf, viste sig säkert länge betänksamt rädd att för andra uppenbara sig, men, skön genom sitt inre värde, intog alla sinnen dubbelt, just genom uppenbarelsen af denna sin så länge bevarade ynglinga-blygsamhet. Men, hvartill, säger man mig, och det, må hända, ej utan skäl, hvartill samla blomster af en vår den man aldrig sett blomstra, då man har framför sig de rika frukterna af hösten om hvilka man blott behöfver ge en antydning, för att rundeligen prisa både vårens intagande fågring och sommarens mognande värma.

Skyndom derföre, icke att noga skärskåda, men att åtminstone i hast påögna några af dessa frukter. Tagom en kort, om också blott några vinkar angifvande öfversigt af några af de grundsatser och handlingssätt, som vid brunnen och under brunnslefnaden utmärkte vår saknade brunngäst, sedan vi, ej innan analkandet af hans lifshöst, ty få af oss minnas ho-

honom tidigare, lärde känna honom och allt det hos honom, hvarigenom han gjorde sig och sitt minne för samtida och efterkommande gäster vid denna helsokälla, till en föresyn värd att efterföljas.

Jag bör då härvid kanske först anmärka, att bland flere hans för brunnslefnaden antagna och genom hans handlingssätt derunder ådagalagda grundsatser tycktes han hafva format sig denna allmänna regel: att så vida han ej kunde i sin hvardagslefnad utöfva reglorna för sin brunnslefnad, göra denna senare den forra i många hänseenden olik och derifrån så mycket möjligt skild och oberoende. Det var t. ex. sålunda till följd af denna grundregel, som man såg den eljest aldrig sysslolöse, under sin brunnslefnads tid, antingen blott på ett dermed förenligt sätt, eller alldeles icke sysselsatt; som man såg den, hvilken icke gerna, om ej af sin embetspligt kallad, eller någon gång af gästfriheten bjuden besökte andra, och hvilken af få besöktes, som man såg, säger jag, honom med nöje, i synnerhet hos brunnslefnads gäster, både göra och af dem emottaga påhelsningar. Sålunda var det vidare till följd af denna regel, som man såg
den,

den, hvilken, inom sitt hus eljest vanligen innesluten, tycktes värdera endast den husliga, alldagliga enformigheten, här vid brunnen göra sig en märkbar njutning af den mångfaldighet i bildning och tankesätt, i karakterer och lynnen som han inom sitt oftast talrika brunnssällskap fick tillfälle att upptäcka. Denna lefnadsvishet hvarföre finnes den icke allestädes, hos alla? — Hvarföre gör mången, eljest aktningvärd och ibland äfven med sällsynt skicklighet och ovanliga kunskaper riktad man, så ofta sträfva anspråk på andras likhet med sig sjelf? Hvarföre fordra, för att finna sig belåten, andra omstöpta efter de former, hvari man sjelf träffar vara gjuten? Skulle ej, utom dessa anspråk, nöjet och munterheten, likt två himmelska genier, alltid och allestädes öfverskygga sällskapslefnaden? —

Men, såsom redan är antydt, också åt Dig, prisvärda, himmelska ordningsanda, också åt Dig, sågo vi vår nu mera från oss gångne, allmänt aktade och aktningvärde vän och medgäst här vid denna källa och dess omgifningar hembära sina dagliga hyllnings-offer, i det han, lika villigt som obrottsligt, lydde din här stad-
gade

gade och kungjorda lagstiftning. — Så finnes ju ingen ibland dem af oss som ett par eller flere somrar här voro af hans medgäster, hvilken ej erinrar sig huru noggrant han iakttog, att på bestämd tid infinna sig till de sig här förplägandes dryckeslag. När sjetta morgontimman slog i tornuret, då stod vanligen redan vår med faderlig aktning ansedde, alltid nyktre dryckesbroder — glaset i handen med helsans kristallvin påfyllt, eller redan uttömdt. Och säkert erinrar sig utom mig mången, som någon gång senare än första qvartern efter sex slaget till brunnen ankom, huru han af den vänlige åldersmannen möttes med helsningen, hvarur den beskedlige skalken lent hviskade: *smaklig god middag*. Denna Satirens hviskning den sårade ej, men den väckte kanske mera än en brunns-gäst till nyttig uppmärksamhet på sig och på den flyende tiden. Så följde han, strax vid sin första ankomst om morgonen, ordningens gagnande lagar, så inpreglade han dem, utan att synas det, men så mycket varaktigare, äfven hos andra. Men då jag nu anmärkt huru den af oss saknade var bland de förste eller tidigaste som till helso-brunnen ankom, så bör jag

jag ej heller förbigå att omnämna huru han var af de senaste som derifrån skildes. Han behöfde likväl ej på denna kala trakt, liksom sista hårstrået på den skalliges hjessa, sitta allena, — vännerna af det förståndiga glammet och det goda, glättiga skämtet stannade gerna kvar med honom, och han vann sålunda för sig och för dem den nytta att nästan dagligen ha i friska luften, under tjenlig rörelse, nöjsamt tillbragt och förkortat ett par af de tyngsta och längsta förmiddagstimmarne.

Nu kunde det väl anses tillhöra mitt ändamål, att genom en noggrannare tekning af vår aktningvärdé brunngästs öfliga handlingssätt äfven under drickningstimmarne, åtminstone bjuda till att fullkomna den bild af efterdöme som jag yrkat, och som jag tror många med mig yrka honom hafva framställt, men jag behöfver ej blott för underlåtandet häraf, söka ursäkt antingen i brist på skicklighet eller i brist på tid hos försökaren. Med fog kan jag anse ändamålet af mig vara uppnådt, om jag åtminstone gifvit närvarande aktningvärda brunnsälskap anledning att, hvar och en för sig utur eget minne, genom återkallandet af sin sammangästning

ning med den icke af smickret, utan af sin verkliga, förtjenst äfven i detta afseende till exempel framställde, samla dragen till sin föresynsbild, — sådana som hvar och en anser dem med sanning och fullkomlighet mest enliga. — Hvilken samlare af dessa drag erinrar sig då icke hos honom: den fördragsamme fredälskrens fogliga eftergifvenhet, den glättige språkarens uppmuntrande glam, den småleende skämtarens hofsamma satir, den skicklige berättarens förnöjande, enkla konst, den vise människokännarens skonsamma skarpsynthet, den erfarne vännens faderliga råd, den rättsinnade lärarens trostande uppmuntringar och beredvilliga hjälpsamhet? Men, hvartill dessa rapsodiska antydningar af bristfälligheter hvaraf han ej vanskapades, eller af förtjenster som prydde honom? — För ett år sedan lärde hans närvaro ännu de då härstädes sig befinnande hvad han *var*, och äfven mycket af *hvad han varit*; för en månad sedan skilde tidens lia den åttatioårige från de saknandes, från allas vår åsyn, och anförtrodde blott åt minnet att gömma åt efterverlden hans lefnads föresyn, och åt dess efterföljare det derur uppgående hoppet:

Så

Så fly och så komma de härjande åren,
 och lemna blott efter sig minnen i spåren.
 Blott minnen! — Ett minne det mycket dock är,
 ett minne af den som har varit oss kär,
 det uppvärmer hjertat det framlockar tåren.

Af minnet räcks taflan med välkända dragen;
 der afbildas dygden — och höga behagen
 af *Aktningen*, då han i Himmelens namn
 tar syskonen: *Vänskap* och *Kärlék* i fann,
 och uppmanar begge att träda i dagen.

Der vandra de sen genom lefnadens öden,
 med balsamförråd för båd' glädjen och nöden,
 med blickar af tillit, med blickar af hopp,
 utstaka de vägen som leder dit opp,
 der vi nå vårt fädernesland efter döden.

www.books2ebooks.eu